

JACOB BRONOWSKI

Tanja Soucie, Zagreb

Jacob Bronowski, matematičar i znanstvenik, rođio se 18. siječnja 1908. godine u Poljskoj. Tijekom Prvog svjetskog rata s obitelji se preselio u Njemačku, a zatim u Englesku gdje je po završetku srednje škole upisao matematiku na Sveučilištu u Cambridgeu.

Njegov krug interesa uvijek je bio vrlo širok. Na Cambridgeu se, uz matematiku, bavio i književnišću te je bio jedan od urednika sveučilišnog književnog

časopisa *Ekperiment* (*Experiment*). Jacoba Bronowskog zanimao je i šah koji je jako volio igrati, pa je za Britanski šahovski magazin (*British Chess Magazine*) sastavio i objavio brojne probleme vezane uz tu igru.

Godine 1933. doktorirao je s dizertacijom o problemima iz geometrije i topologije. Iste je godine preuzeo britansko državljanstvo, a ubrzo zatim počeo raditi kao sveučilišni profesor na Sveučilištu u Hullu. Tamo je nastavio svoja matematička istraživanja objavivši radove *U trima ravninama* (*On tripple planes*) i *Figura šest točaka u četverodimenzionalnom prostoru* (*The figure of six points in space of four dimensions*).

Godine 1939. objavio je svoju prvu knjigu nematematičkog sadržaja, *Obrana pjesnika* (*The Poet's Defense*). Dvije godine kasnije oženio se kiparicom **Ritom Coblentz**.

Tijekom Drugog svjetskog rata Jacob Bronowski posvetio se istraživanjima u ratne svrhe primjenjujući matematičke teorije na povećavanje učinkovitosti bombardiranja. Po završetku rata posjetio je Japan kako bi istražio posljedice bacanja atomskih bombi. Nakon tog strašnog iskustva posvetio se etičkim aspektima znanosti. U svojoj knjizi *Znanost i ljudske vrijednosti* (*Science and Human Values*) opisao je svoj posjet Nagasakiju nakon završetka rata i svoj doživljaj uništenja i razaranja koje je atomska bomba prouzročila. Po povratku iz Japana objavio je izvještaj *Posljedice atomskih bombi bačenih na Hirošimu i Nagasaki* (*The Effects of Atomic Bombs of Hiroshima and Nagasaki*).

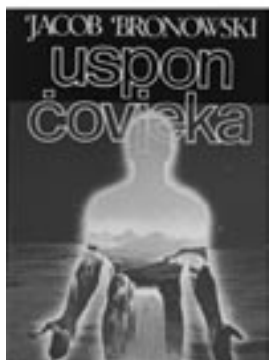
Godine 1944. objavio je svoju drugu nematematičku knjugu pod naslovom *William Blake, čovjek bez maske*, a godinu dana kasnije rad na području statistike *Varijanca vrijednosti dvodimenzionalnog nasumičnog skupa* (*The variance of the measure of a two-dimensional random set*).

Jacob Bronowski surađivao je i s UNESCO-m primjenjujući statistiku na polje industrijske ekonomije. Godine 1950. započeo je suradnju i s Nacionalnom zajednicom za ugljen, koja je kulminirala otkrićem bezdimnog goriva. Bronowskom u čast, jedan od prvih tipova takvog goriva nazvan je Bronovskova cigla.

Pedesetih godina Bronowski je ponovo promijenio temu interesa svojih istraživanja. Posvetio se rješavanju pitanja je li fosilizirana lubanja djeteta, pronađena u istočnoj Africi, mogući predak ljudske vrste.

Istovremeno, Bronowski je započeo i televizijsku karijeru. Često se pojavljivao na britanskom programu *The Brains Trust* (*Vjera u znanje*) stekavši reputaciju znanstvenika širokog obrazovanja, s darom objašnjavanja teških znanstvenih koncepata na jednostavan i razumljiv način. U istu svrhu objavio je knjige *Zdrav razum znanosti* (*The Common Sense of Science*, 1951.), *Znanost i ljudske vrijednosti* (*Science and Human Values*, 1956.), *Identitet čovjeka* (*Identity of Man*, 1965.) i *Porijeklo znanja i imaginacije* (*The Origins of Knowledge and Imagination*, 1978.).

Tijekom šezdesetih godina dvadesetog stoljeća pripremao je za BBC serijal *Insight* (*Shvaćanje*) u kojemu je razmatrao matematičke i znanstvene ideje. Njegov posljednji veliki projekt bio je BBC-jev serijal *The Ascent of Man* (*Uspon čovjeka*) snimljen početkom sedamdesetih godina.

Jacob Bronowski umro je u New Yorku 22. kolovoza 1974. godine od posljedica srčanog udara.

